

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Reggel 6 óráig és éjszaka 12 óráig
Előfizetési árak:
 helyben: 12 kr.
 1 évre: 12.— fél évre: 6.—
 6 évre: 60.— fél évre: 30.—
 12 évre: 120.— fél évre: 60.—
 Hirdetési ára:
 8 másfél soros egy soros hirdetés-
 nél 4 kr., minden következőnél 4 kr.
 Bélyeg nélkül 80 kr.
 Nyitólár sora 10 krajczár.

Szerkesztőség:
 Az arad-országi egyesült vasutak pa-
 lotjában.
 Bérmentesen leveleket csak ismert
 kézről fogadjunk el.
 Kéziratokat vissza nem küldünk.
Kiadóhivatal:
 Az arad-országi egyesült vasutak pa-
 lotjában van, hova a hirdetések, előfi-
 zetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
 bérmentesen küldendők.

A kezdet.

Arad, szept. 26.
 Két különböző alkalommal említettük már, hogy Teleki Géza gróf belügyminiszter meg fogja vizsgáltatni a törvényhatóságok adminisztrációját. — Szakközvegyek be fogják tehát járni az országot és alapos vizsgálat alá veszik majd az adminisztráció összes ágazataiban az ügyemetet és kezelést.

Baj-e ez? Nem baj, helytelen e talán? Nem.
 Némelyik ellenzéki lap meglepetéseket vár. Tehát botrányokat minden áron. A másik úgy találja, hogy a bizonyos fekély oly erőt vett az adminisztráció testén, hogy a gyógyításról gondoskodni mulhatatlanul szükséges volt már. Tehát e réss valószínűsége bünbarlangoknak tartja a megyéket, rothadó testnek, melynek ép része nincs. A harmadik újság már belátja a Tisza Kálmán lelkébe és úgy találja, hogy neki ez az egész intézkedés nem tesz szik, nincs inyére, mert ő palástolja volt eddig az országos visszaéléseknek, mi lesz most, ha minden kitűződik?

Es így tovább. A közvéleményt oda tereljük, hogy botrányokat várjon; s ha nem fog e tekintetben anyagot találni, ha botránygényei ki nem eléggittetnek, akkor majd elutasításokról beszélhesen. Szóval a közvéleménynek a Tisza-féle adminisztráció becületesége és tisztességével szemben állandóan kételkedő álláspontot kell elfoglalnia.

Mi efféle dolgokat nem teszünk, nem várunk. Előttünk az adminisztráció valódi érdekei lebegnek. Es e szempontból Teleki Géza gróf belügyminiszter rendelkezését melegen üdvözljük. Meglehet, hogy itt ott talán botrányok fognak felszínre kerülni, mert hiszen egy kiterjedt adminisztráció közegei nem lehetnek mind egy agyagból gyurva s az emberi szem nem oly éles, a szakértelem pedig nem egyforma, hogy a hiányt azonnal fölfedezhesse.

Mi nem félünk a botránytól, mert az egyik célj mindenestire csak az, hogy ott, a hol purifikációra van szükség, ott ám tisztuljon a levegő, a mi mindenestire az állam jól felfogott érdekében történik; mi akkor sem örvendünk, ha ezen purifikáció véletlenül éppen egy ellenzéki megyében válnék szükségessé, mert maga a tény minden körülmény között csak sajnos lehet.

Am örvendünk a belügyminiszter elhatározásának azért, mert alkalmas lesz átnéznetet nyerni az egész közigazgatásról.

Számos törvény, rendelet lett a megyék által foganatosítva a legutóbbi néhány év alatt. A végrehajtásban van-e egyöntetűség, vagy eltérés, senki sem tudta volna megmondani. A szakközvegyek megjelenése a megyékben véget vet ezen bizonytalan állapotoknak. Az adminisztráció terén életbe lép a teljes összhang. Majd számon kéri, hogy a törvények mily mértékben lettek végrehajtvák.

E küszöbön levő közigazgatási reform előtt Teleki másképpen nem is csinálhatott. Meg kell neki győződnie arról, hogy a mostani közigazgatás vajjon mennyiben rossz, mik a hiányai, s hol, milyen mértékben jelentkeznek azok? Egy ilyen áttekintés nélkül egyáltalában nehezen lehetett volna komolyan hozzá fogni a nagyszabású reformhoz, mely ma az egész közvéleményt foglalkoztatja.

Nem a lehető botrányok, hanem a közügy érdekében örvendünk a belügyminiszteri rendeletnek, mely kitűnő kezdetnek ígérkezik arra nézve, hogy a megyei, patriarchális lim-lom pusztulásnak induljon s egy megtisztult helyzet minden előnyével legyen az az alap, melyen az állami adminisztráció fegyelmi denkor dicserőit ügyességét ismét, lényesen igazolta.

Meg vagyok győződve, hogy magyar honvédségem újból megkezdett szervezeti fejlődésével a további átalakítások, minden oldalról ösztönözve tevékenység által még nevezetesen növekedni fog.

Kedveségem ezen irányban már éveken át tanúsított befolyását legmegerősebben köszönöm és megbízom Ont, mindazon páranosokoknak és magyar honvédségem oszlopainak, melyek igen kiélegető működését a legutóbbi időben észlelni alkalmam volt, legteljesebb megelégedésemmel nyilvánítom.

Kelt Gödöllőn 1889. szeptember 23-án.
 Ferencz József s. k.

A Kókán-ügyhez. A volt földmivélsé-
 ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumban a Kókán-féle sikkasztás alkalmával tapasztalt szabálytalan eljárás ügyében, a földmivélsé-
 ügyi miniszter annak kiderítése végett, vajjon a fegyelmi eljárás megindítására forog-e fenn ok? Matlekovics Sándor dr. v. b. titkos tanácsos s nyugalmazott államtitkár ellen az elővizsgálatot elrendelte s előterjesztésére, annak megejtésével a f. hó 18-án tartott minisztertanács Berzevics Albert államtitkár elnöke alatt: Czorda Bódog, Tibád Antal államtitkárokból, továbbá az állami számvizsgálók s a kincstári jogügyek igazgatóságának egy-egy képviselőjéből, mint tagokból álló bizottságot bízta meg.

A m. kir. honvédség önkéntesei.

Arad, szept. 25.
 A honvédségnél szolgáló önkéntesek törvényes kötelezettségei felől utóbbi napokban egy katonai szaklap fejtegetéseket közölt, melyek nem felelnek meg a tényleges igazságnak. E tárgyban a következő helyreigazító megjegyzéseket tettük:

A „Katonai Lapok” legközelebbi száma és utána egyik fővárosi napilap is, a fentebbi oxim alatt egy hosszabb cikket tettek közzé, mely épp annyira tanúsodik ciklikirónak a törvényben való járátanságról, mint a mennyire alkalmas másfelől az érdeklődő közönséget s különösen a honvédséghez legközelebb tényleges szolgálataira jelentkezett egyéves önkéntes ifjúságot félrevezetni.

S ha legelőbb is megemlítjük, hogy az említett lap összes okoskodásait arra fekteti és érveit arra alapítja, mintha az 1882. évi XXXIX. t.-cz. volna még ma is irányadó s

honvédségi egyéves önkénteseket illetőleg és hozzá teszi, hogy ez a törvény csak a m. kir. hatályon kívül van helyezve: elegendőleg bebizonyítottunk látjuk, a mit fentebb előre becsatoltunk.

Az 1882. évi XXXIX. törvényeket a véderőről szóló VI. törvényekkel 80. §-a helyes hatályon kívül. Ez utóbbi törvényeket jó lett volna ma közlemény írójának keresztülviesni, mielőtt hozzáfogott volna a honvédség egyéves önkéntesei me kioktatásához. S mert ezt elmulasztotta, eme kioktatásam sem felel meg a létező törvények és utasítások rendelkezéseinek.

Következésképpen s az általa felállított és elfogadott hamis alap, azt mondja ama cikk írja, hogy a honvédségi egyéves önkéntesek, egyebek közt önkéntes évek alatt tanulmányaikat folytathatják és az év végével tekintet nélkül arra, vajjon teznek-e tisztí vizsgát, vagy nem, a szabadságot állományba kell áthelyeztetniük.

Ez nem így van. Es a közlemény amas okoskodása, mint ha a honvéd egyévi önkéntesekre nézve addig, míg a honvédségről szóló törvényjavaslat törvénygyé nem válik, a védtörvény 25. §-ának általános rendelkezései nem volnának teljes mértékben alkalmazandók, merőben téves.

A védtörvény 25. §-a éppúgy intézkedik és vonatkozik a honvédségi önkéntesekre, mint a hadsereg nem említi föl e kettőt külön és csak ott említi külön a hol másképp rendelkezik a kétféle önkéntesek nézve. Így pl. ott, a hol egy évi önkéntesek beosztásáról és arról szól, hogy az állami költségben szolgáló egy évi önkéntesek a közbe hadseregnél a lovasághoz be nem oszthatók, hogy az olyan egyéneknek, akik valamely büntetendő cselekedmény miatt az egyévi tényleges szolgálat kedvezményét elvesztik, a már teljesített szolgálat a sorhádi, illetve honvéd ségi tényleges szolgálati időbe beszámít tандó.

A hol az idézett §-ban csak általában az egyévi önkéntesek kifejezés használtatik, ott, — mint mondtunk, — nemcsak a hadseregnél, hanem a honvédségnél egyévi önkéntesek is értetnek.

Hogy ezen értelmezés felel meg az igazságnak, a törvény szavaival kívül következtethető már abból is, hogy a honvédségről szóló törvényjavaslatnak 13. §-a az egyéves önkéntes szolgálat kedvezményei és ezen kedvezmények feltételei tekintetében, egyeztetve a védtörvény 24—29. §§-aira utal, kimondván, hogy a védtörvényben §§-ai a honvédségnél is érvényben állanak.

A honvédségről szóló törvényjavaslat ma még nem törvény ugyan, de a Lenne foglalt szövegben forgó intézkedések a védtörvény által már törvényesítve vannak! és ha ama §-a honvédségi törvényjavaslatban

nem is foglaltatnék, a védtörvényben általa kimondott elvek kétségelennél érvényben maradnának és alkalmazást nyernének valamennyi egyéves önkéntesre nézve. Es ép ez okból semmiben se alterálja a védtörvény emez intézkedését ama külön vélemény sem, melyet a honvédségi törvényjavaslat most említett 13. §-ából a véderőbizottság kisebbsége s abban fennmelyített lapok s rkezéje is benyújtott s a mit a „Katonai lapok” egész terjedelmében közöl. Nem alterálja, mert — ismételjünk — ha az említett §. kimaradna is, annak intézkedései már a törvény által szentesítve vannak.

A védtörvény 25. §-ának rendelkezéseit tehát — úgy miként fentebb kifejtettük — a honvédség egyéves önkénteseire is törvényesül alkalmazhatjuk nyerne; s így az egyévi tényleges szolgálati idő kizárólag a katonai kiképzetésre céljára van fenntartva; az egyéves önkéntesek az év végén tartoznak tisztí vizsgát tenni s ha le nem teszik, számolni a következményekkel. Szökésegenek tartottuk ezt határozottan constánin nehogy a honvédségi önkéntesek, a „Katonai Lapok” okoskodása által — mint az legelő említett, — látré vezetessenek; annyival inkább konstátálnunk kellett ezt mert e részben már a honvédelmi miniszter tényleges intézkedéseire támaszkodhatunk. Tény, hogy a honvéd egyéves orvostanvédek egy része, a védtörvény többször említett rendelkezése alapján, a haresos állományban teljesítendő félévi szolgálatot már folyó évi áprilisban megkezdették; tény, hogy a védtörvényhez kiadott utasítás II. részében, egyebek közt, a hadseregnél egyévi önkéntesek tényleges második szolgálati évére vonatkozó rendelkezések, a honvédelmi miniszternek — a lapokban is ismertetett — idei 33.500 számu körrendeletével, a honvéd egyéves önkéntesekre is kiterjesztettek.

A „Katonai lapok”-nak csak azon okoskodására feleltünk meg, a mely szerint „A magyar királyi honvéd önkéntesek utószolgálati, kik a tisztí vizsgát le nem teszik, már abból az okból nem történhetnek meg, mert ma a honvédségnél egy általános két évi tényleges szolgálati kötelezettséget nem ismerünk”. A dolog nem egészen így áll. Már az 1882. évi XXXIX. t.-cz. 4. §-ában szólt honvédségi törvény szabta tényleges szolgálati idő tartamát, az 1868. évi XLII. t.-cz. 11. és 13. §-ai alapján, a tényleges jóváhagyásával a honvédelmi miniszter állapította meg és pedig 20^{1/2} hónapban. Volna tehát törvényes tényleges szolgálati idő, a melyre az egyéves önkénteseket, ha a tisztí vizsgát le nem teszik, vissza lehetne tartani s így e részben is téves a „Katonai Lapok” érvelése; de ha nem volt volna is, ott van — ismételjünk — a védtörvény 25. §-a, mely ezt a törvé-

Az „ARADI KÖZLÖNY” tárczája.

(Szeptember 27.)

Az igazi Abrányi.

Mindenek előtt kijelentem, hogy az alább leírt történetet nem én fundáltam ki; Budapesten hallottam a Fiumében a fővárosi újságíró kollégáinktól. Hanem a történet hősét, azt ismerem.

Egy nagyravágó néhai szidó fu ez, a ki ráfogta magára, hogy szent, s egy vidéki szerkesztő gyöngösége révén néhány társasozikra jelenén meg. — p r o z a k ö l t ő s n e k nevezte magát.

Egyébiránt a keresztapja Verhovai volt, a keresztanyja pedig Blaháné, s az életmódját eléggé bizonyítja az, hogy így össze tudta válogatni a keresztneveit. (Akor még Verhovay nem esett le az uborkafáról.)

Beállt ez az ur egyetér a Fiuméba és megismerén Dórit, bemutatja nek magát.

En Ernyó Kálmán prózaköltő vagyok. Dórt örült ennek nagyon.

Ernyó folytatta:
 — Azért jöttem fel Budapestre, hogy Abrányi Emmillel, hazánk sokszorosan koszorú költőjével megismerkedjem.
 Dóri helyeselte ezt nagyon.
 — Kérem, legyen szives, mutasson be nek.
 — Dóri furlángos fejében egy ötlet villant meg.
 — Jól van, — szól — éppen amott ül a másik asztalnál; hanem mielőtt bemutatnám, meg kell kérdeznem, hogy elfogadja-e, mert tudja, az ilyen poétánép nagyon bogaras.
 Ernyó Kálmán nagyon természetesenek találta ezt.
 Dóri pedig odament a másik asztalnál és Sipuluszhoz és így szól, hozzá:
 — Hallod-e, itt van egy vidéki prózaköltő, a ki téged Abrányi Emmilnek néz s

ast akarja, hogy bemutassam neked, hát viseld magadat bölcsen.
 Sipulusz egyet mosolygott a bajussa alá, asztán költői komolysággal bámult ki az ablakon.

Dóri odavezette Ernyót és — bemutatta. — Ernyó Károly prózaköltő!
 — Üdvözlöm kolléga! — szól Sipulusz, — nevérol rég ismerem.
 — Hogyan, ön ismer engem? — kérdeste boldogan a prózaköltő — talán bizony a „Honunk”-ból.
 — Elragadtatással olvastam az ön remek dolgait.
 Ernyó könyveszté örömben.
 Sipulusz folytatta:
 — Nagyon jól tette ön, hogy bemutatta magát, már régebben szerettem volna ön megismerni. En rokonszenvezek önnel. Tudja mit, legyen szerencsés ma este egy eszéze theatra. Budán lakom a fútoza 3-ik az. s att. Eljön?

A prózaköltő valami gyönyörnyavalya kerdlgette.
 Este 7 órakor már ott volt a jelzett hátsban.
 A kapu alatt a lekök névtábláján látta, hogy jó helyen jár.
 Fölment az emeletre és csöngött.
 — Itthon van Abrányi ur? — kérdeste a szobalányt.
 — Itthon van, — felelt a csizrus és beeresztette a prózaköltőt.
 A szalonban egyedül ült Abrányi.
 — Kérem, én Abrányi Emil urat keresem.
 — En vagyok.
 A prózaköltő nagyot nézett, asztán mosolygott.
 — Kérem, én az igazi Abrányi Emmilhez jöttem.
 — Hát kérem, én nem vagyok talmi! Mit akar?

— Theázn! jöttem.
 — Theázn? En hoztam?

— Nem önhöz kérem, hanem Abrányi urhoz.
 — De én nem hívtam ön theára, én azt sem tudom, kicsoda ön.
 — Oh kérem, tudja a garda. En különben! Ernyó Kálmán prózaköltő vagyok.
 — Nem mondhatom, hogy örölk. Sziveskedjék eltározni!
 — Micsoda jogon, beszél velem így az ur? En Abrányi Emil vendége vagyok!
 — Abrányi Emmilnek ön nem lehet a vendége.
 — Azt én jobban tudom.
 — Dehát, kérem, bolond ön?
 — Ugyanezt kérdezhetném én öntől!
 — No, ez már mégis sok, — takarodjék az ur?

— Nem addig, míg Abrányi Emil urnak meg nem mondom, hogy ön gorombáskodott velem.
 — Dehát értse meg szerencsétlen: én vagyok itt a garda, én vagyok Abrányi Emil!
 — Az nem igaz: én Abrányi urral ma délután beszéltem a Fiumében.
 — En véjsem?
 — Nem önel: Abrányi Emmil!
 — Dehát ha mondom, hogy én vagyok az!
 — Ej engem nem tesz lövő az ur Sommi szavam sinez több önnel!
 — Ezzel a prózaköltő leltél egy fotelba és szivarra gyújtott.

Abrányi Emil végre is kénytelen volt, fölheválni a házmestert és kidobtatni a máséként el nem tavoltható vendéget.
 Azóta Ernyó Kálmán sokszor jár Budapestre és keresi az igazi Abrányit, hogy elpanaszolhassa a rajta esett sérelmet és megihassa vele thea mellett a bruder-saftot.

Öt nap a havasokon.

— A fogarasi vadászat.
 I.

Már vagy hat éve, hogy Horváth Gyula legelőször hívott meg zergevadászatra, a fogarasi havasokon. Az ily meghívásokat az ember rendszerint mohón fogadja télen vagy tavaszkor; de aztán jön a nyár, s jönnek előre nam látott akadályok, a zergevadászat megtörténik, s az ember elmarad. Mikor aztán meghallja a vadászati eleményeket, a tréfas, veszélyes és kalandos epizódokat, akkor bánja a mulasztást, és ismét erős benne az elzántáság (persze télen vagy tavaszkor), hogy a jövő esztendőben ő is ott less; de jön a nyár, új akadályok vagy egyéb ügyek, a vadászat ismét megtörténik, s az ember elmarad. Végre az idén Horváth Gyula már meg se hitt csak úgy mellékesen említette föl, hogy az idén is lesz zergevadászat s hogy nagyon sok a zerge; s ez hatott. Sok ember olyan, hogy ha követelik tőle az adósságot, pórra megy; ha pedig már nem is tartják érdemének arra, hogy fűtődre szólítsák föl, akkor csak azért ő fizet. Mi az uti program és mik a keljékek? Indulni augusztus 19-dikén; hozni papprla könnyű nyári ruhát, éjszakára bundát, pokróczokat (Mert a havasokon a temperatura 38 fok Reaumur meleg, és 4 fok hideg k st váltakozik 24 óra alatt.) Továbbá angol cipőt reozás gumitalppal.

Néhány heti jótékony tréning Marienbadban (e közben egy ugrás Beyreuthba Parsfált halgatni, s utána egy mulasságon kenytelen éjjeli utazás Franzensbadig), s elérkünk augusztus 19. Az ember megnézi a vasuti térképet s látja Európa közepén Marienbadot, a Európa keleti szélén Braspót. De mindegy, meg kell történnie. Caehorszag lúts légkörét fáva halljuk el; mert — előre borzadunk a kánikulai hőségétől, melyet át kell szenvednünk a buzatermő magyar Kánaanon. De a hőség már Ausztriában elő-

Bécs atmoszférája a fenyesvek illata után valóóságos orra-inquaziczió. Mintha az egész város nem volna egyéb bérkoozi-telepeknél. A rábiának minden illata nem képe elmosni e szagot. De a hőség csak ténhető lenne már, de most következik egy másik veszedelmes felhő: a zónatarifa. Az ember nagy furlángosan kieszi, hogy az éjjeli utazás épen Szent-István napra esnék, mikor mindenkori a fővárosba siet, s csak másnap tér haza onnan; de a kiábrándulás gyors: Mert a románok, a kik ellettek a zóna vasutakat, nem ismernek Szent-István napot. Budapestre száll fel az első zergevadász: Latinovich Ernő. Kitűnő vadász habítue Már egy zónás éjszakát akart élvett; de a másodikon biztosítani akarja az alvást. Három jeggyel utazik, de azért egy helyet is alig tud biztosítani magának. Minden félke zudulásig telve; meg a folyósókon is álldogálnak. Új meg új tárgyalások a zónatarifa gyakorlati alkalmazása felett.

A reform nem maradhat reform nélkül. Mert olesóvá tenni az utazást, de elvenni a kellemtelenségek által az utazási kedvet, nem lehet helyes oemzetgazdasági politika. Budapestti Nagyváradig egy óral késedelem. De hát minderek csak a kezdet nehézségei! — Azért a zónarendszer mégis hatalmas koncepczió. Nemcsak nemzetgazdasági, hanem társadalmi szempontból is. A régi vasuti rendszer mintegy fotográfája volt az osztálykülönbségeknek. A zóna-tarifa ezeket a korlátokat megszüntörte. S a távol jövőben, a jelennek megelőzésén át, haig az elismerés kara!

De mily üdvriadé! Nagy-Váradon! A zónaaggodalmatok esztőrebbent a vigág nemlője Bodhy Aldsal mint zerge vadász. Sőtét vászon vadász kosztimje harozodott s szikkasztu van este. (Helyenkint kacsér felkar toltosáktakt, melyek fel-fel tűnek e el-el tűnek.) Szóggel kirakott talpu cipő (mert ő a tirol iskolához tartozik, nem az angolhoz), lengőn hordják, mintha maga Blondin lenne. O ugyan most sem áll érte

ARADÉSVIDEKE.

— Október 6-dika. Mint már említettük, Buziáson is gyász-isteni tiszteletet tartanak október 7-diken d. e. 9 órakor a rom. kath. egyházból a szabadságharcos vértanúinak emlékére a 40-ik évforduló alkalmából. A kibocsátott meghívót, mely díszesen van kiállítva, ezüst nyomással fekete lapon, mi is megkapjuk. Szövegét már korábban közöltük. A rendező bizottság élén Nagy Ferenc buziai ügyvéd áll.

— A 33-asok látogatásai. P. utj C o m i n g o ezredes házi ezredünk törzstisztjeinek kíséretében tegnap számos látogatást tett. Először F á b i á n László fő-pánelli tisztelegtek, a ki azonban Budapesten időzve, csak névjegyekkel hagyta hátra. Ezután sorban tisztelegtek S a l a o z polgármesternél, M e t i a n a román püspöknel, O r m o s alispánnál, O t t r u b a y törvényszéki elnöknel, s ezen urak mindenikének a 33. ezred tisztjeinek egy-egy diszkutált példányát adták át. Látogatásokat tettek még V a r j a s s y arpad kir. tanfelügyelőnél, továbbá V a r j a s s y József, A r k a y Kálmán és T e d e s c h i Viktor uraknál.

— Az időjárás. Korán hirdették az esős idő megkezdését. Míg szerdán remélhettük az időjárás alapos jobbra fordulását, tegnap éjjel északi széllel ismét megjött az eső, s nap közben is többször megeredt. Izázan későbbjei időjárás, mely a szélös felhők reményelt végkép tönkre teszi.

— Pályázatok közlegyűzői állásra. Az aradi királyi közlegyűzői kamara pályázatot hirdet a halálhöz folytán megfressdett s arvasi királyi közlegyűzői állásra. A pályázati kérvény-kérvény két hét alatt küldendő be az aradi kamarához.

— A Maros áradása. A folytonos esőzések következtében a Maros jelentékenyen árad. Tegnap este 6 órakor a vizáltsága 0'60 centiméter volt 0 felett.

— Vezérőrnagyok az egyéves önkéntesek számára. Október elsejével lépnek életbe a véderőtvénynek az egyéves önkéntesek szolgálatát szigorító intézkedései. Miután ezental a vizsga letételétől függ az egy-egy kétvéti szolgálat, a honvédelmi miniszter egyetértőleg a közhadigymiszterrel az egyévi önkéntesek kiképzésére szolgáló vezérőrnagyokat a közlegyűzők az elméleti tanulmányok tárgyait az új egyévi önkéntesi iskola tanterve szerint felidőgezték; fogják tartalmazni s október elején jelennek meg a Pallas irodalmi és nyomdai részv. társ. kiadásában Budapesten.

— A levelezőlap most szept. 25-diken töltötte be élete huszadik évét. Legelőször Ausztriában és Magyarországon hozták be a levelezőlapot, melyet a karlsruhei postakongresszuson Stephan postatanácsos hozott először javaslata, de mely fölött akkor napirendre tértek. Es a posta-szervezők által előtett kancaeni nézet levelezőlap mégis meghódította néhány év alatt a világot. Először — mint említettük — 1869-ben Ausztria és Magyarország hozták be. Majd 1870-ben Poroszország és az észak-német szövetség. Követték őket Anglia, Svájc és Luxemburg és 1873-ban kiadta Eszkame-Lux is az első levelezőlapjait. Egy évvel később, 1874-ben Olaszország is beadt a dekretát és 1878-ban már az egész civilizált világ a lapokkal levelezett.

— A marillavölgyi börtön. Az orosz cenzúra csendőrpáncosokhoz érkezett jelentés szerint, az ott történt nagy betűretést a f ü r d ő b e l i s z o l g á l k ö v e t e k e l. A tettesek rendkívül kufanggal és előrelátással hajtották végre gátlattuk. Szerb parasztruhába öltöztek fel s hogy a vizsgálatot hamis irányba tereljék, elhittették a félénk postamesternével, hogy szerb rablók azok, a kiket a folyosón láttak. Ok voltak azok, a kik Oravicza felé elváltak a táviróhuzalokat s az oraviozi határban szándékosan bünjelket dobtak el, hogy ezzel is félrevezessék a vizsgálatot. Azok a rémes historiák, melyek ma is egyes lapok hasábjainak a foglalkoztak, nem egyebek költeményeknél, a mik azonban jalka-masak arra, hogy a marillavölgyi fűrdőből eljussanak a közönséget.

— Az italmérés és adózedes joga Makón. Makó városa megkapta a kizárólagos italmérési és az állami összes fogyasztási adózedes jogát évi 75,000 frt bértösszeg mellett, ámbar Patsauer, az eddigi bérlet nagybér bérösszeget ajánlott. A „Maros” a következő sorokkal kíséri az ügynek Makóra nézve ily kedvező eldöntését: „Mint a miniszter ur e szerint a város lakosságának óhaja szerint döntött és azon ajánlat ellenében, mely évi 80,000 frt hszonbér, 260 frt haszonbéri adó és 2500 frt illeték és kereseti adó, összesen 85,100 frt ajánlott, — a városnak átadta 75,000 frtért, ebből 2000 frt kezelési költség levonásával, így 73,000 forintért, vagyis 12,100 forinttal olcsóbban. Wekerle pénzügyminiszter ur ezen és egyéb Makó város érdekében tett örök emléktű jóakaratu cselekedetével a város községének kioltatlan örök halálját biztosította magának.”

— Megérdemelt lecke. Erre a birre vonatkozólag a tomasvári kerek. és iparkamara nyilatkozik, hogy a kamara a maga

lán kijelentette, hogy a szerződészegés az egyik részben, megterelő intézkedéseket fog eredményezni a másik részről. Tény, hogy a legutóbbi napokban Milán király nagy aggodalomban volt azon eredményekkel szemben, melyek Natália királynak hazatérését követhetnek. Milán király Natália iránt nemosa ellenszenvvel, hanem oly gyűlölettel viseltetik, mely egészen valóját eltorzítja minden gondolata, szava és elhatározása felett uralkodik, úgy, hogy Milán király előbb mindent kockára fog tenni, semhogy azt érje meg, hogy neje diadalmaskodik felette. A regensek jól tudják ezt a valószínűleg távol állanak attól, hogy megsértsék Milán királyt, kinak találékony ravaszágát jól ismerik mert sok példáját látták, vagyhol megmondják egy új dinasztia érdekében. Ez utóbbi lépés csak fokozná a már most is nagymérvű nehezségeket, mert ha a regensek az O b r e n o v i c s d i n a s t i a bukását mozdít tanak elő, Ausztria-Magyarország nem engedné meg, hogy egy Karagyorgyevis választassék szerb királyvá. Legalább a bécsi hivatalos körök mindig ezt az álláspontot foglalták el és azóta semmi sem történt, mely arra engedne következtetést, hogy Ausztria-Magyarország megtérné azt, hogy Karagyorgyevis Péter foglalja el Szerbia trónját A Dunán tudvalevőleg egy szerb gőzhajózási társulat akarja az összeköttetést a V a s k a p u és B e l g r á d között fenntartani. Est is éber figyelemmel kísérik B e o s e n t, mert a társulat orosz támogatás mellett működnek s a terv politikai oldalán a kapcsolatban. A szerb lobogó alatt közlekedő hajók ugyanez szűkség esetében tömegesen szállíthatnák a fekete-tengerről az orosz tiszteket és legényeket mint közönségesen utasokat, a mi nagy veszedelmet rejt magában.

LEGUJABB POSTA.

— A czárt váró Berlin. A czár berlini látogatásának határdejeiről még mindig nem tudnak Berlinben biztosat. Kopenhágai jelentés szerint a czár megelégedését fejezte ki a nagyhercegi-trónörökösnek Hannoverben való szives fogadtatása felett.

— A bolgár fejedelmek körútja. F e r d i n á n d fejedelem szerdán reggel Rusoauka érkezett, a hol Gregoriusz metropolita és a hatóságok fogadták. A fejedelem a metropolitát magához kérte az udvari kocsiba és fél óráig beszélt vele. A szinait vita óta ez volt a fejedeleme és metropolita első találkozás. A beszélgetés után a fejedelem kikísérte a metropolitát a kocsiból s megcsókolta. Később elment a metropolitához s egy óráig maradt nála, aztán 12 órakor tovább utazott Nikápolyba.

— A krétai állapotok. A Reuter-ügyműködés jelentése szerint Krétában igen sok elfogatás történt összeesküvés miatt. Magában a herakleoni kerületben kétszáz embert tartóztattak le, köztük több papot is. A metropolita óvatot tett Sakir pasánál a papok letartóztatása ellen. A görög lapok nagyon fel vannak habordva Sakir basa állítólagos kegyetlenkedése miatt.

— Csepelre a montenegrói határon Szeptember 20-án brajcsal lakosok és montenegrói pásztorok között, mivel a brajcsaiak montenegrói területre hajtották marháikat, tusára került a dolog. Néhány montenegrói megbeszélte. A montenegrói és delmát tartományi kormány küldöttiket nevezett ki a tény megvizsgálására s a lakosság megnyugtására véget.

— Milán Belgrádban. A „Daily News” levelezője jelenti, hogy a belgrádi orosz követtség körében elterjedt hír szerint Milán király pénteken érkezik Belgrádba és Sándor Nisbe akarja vinni a időre, a mig Natália Belgrádban lesz. De Milán es elhatározásában, kételkednek mert véres kibábasokra adhatok okot. Minden utcában árulják s tömegesen adják el Natália arózképét aláírásával.

NAPTAR.

Szeptember 27. Péntek. Róm. kath. nap tá: Kozma és Demeter. — Prot. naptár: Görög-orosz naptár (szept. 15). Nikéta. — Nap két 5 óra 6 pereskor, nyugvások 5 óra 45 pereskor. A „Közlöny Egyesület” könyvtára (Szabadság tér 1 sz.) a közönségek rendelkezésére áll kedden és szombaton d. u. 3-4 s pénteken 11-12 óra között.

A RADI KÖZLÖNY

(Megjelen mindennap.)

Előfizetési feltételei.

Helyben házhoz hordva:

Egy évre . . . . . 12 ft - kr
Fél évre . . . . . 6 „
Negyed évre . . . . . 3 „
Egy órára . . . . . 1 „

Vidékre szétküldve:

Egy évre . . . . . 14 ft - kr
Fél évre . . . . . 7 „
Negyed évre . . . . . 3 „ 50 „
Egy órára . . . . . 1 „ 20 „

Kérjük lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése a u g u s t u s v é g é n lejárt, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítván sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

Arad, 1889. szeptember 1.

Az „Aradi Közlöny” kiadó hivatala.

ban a mult héten minden nap arra bujtogatta a népet, hogy örködjék a választási művelést tisztasága felől s ha olyasmi történik, a mi nincs inyere, úgy csak batran bittal és fegyverrel lépjen fel. Ugyanazt a tanácsot adta Cacsagnae is az Aurbritó-ban a választóknak. Ezek azonban nem étek vele a szépen beenyogdottak az eldöntésre Hogy minő képtelen illuziókban ringatta magát Boulanger az utolsó pillanatig, azt bizonyítja azon nyilatkozata, melyet a mult hét végén egy angol hírlapiról előtt tett. Azt mondotta hogy föltétlenül számított a többségre, mely ha nem is nagyon nagy, de legalább olyan lesz, hogy vele célt lehet érni; mondotta továbbá, hogy Carnot legfőbb ügye hó multa nem lesz többé az Elyésé palotában. A tábornok azonban rossz proféta; pártja a képviselőházban 22 tagból áll, Carnot pedig nyugodtan él az Elyésében s nem egyhamar fog onnan távozni.

Milán király és a szerb regenség. Egy bécsi lap legutóbb azt a szenzációs hírt hozta, hogy Milán király és a regenség között létezik egy titkos megállapodás, mely szerint a volt király saját magát proklamálhatja regensnek, ha akarja; s minthogy a regenseknek atól van tartani okuk, hogy ez most megtörténik, a regensek meg akarják buktatni az Obrenovits-dinasztiát. A „Times”-nek erre vonatkozólag a következőket sűrgőznöki:

E hír első pontjára az mondható, hogy az nem felel meg a tényállásnak. Az új alkotmány Milán királyt azzal a joggal ruházta fel, hogy a mondása esetére három regent nevezzen ki; de nem jogosította őt fel, hogy ha egyszer már lemondott, a szuverenitást bármely joesékely részben magának ismét igényelhesse. Az alkotmány továbbá határozottan úgy rendelkezik, hogy ha a regensek közül, egy vagy több meghalna, vagy képtelen lenne feladatának betöltésére, a nagy szkupstina hivandó össze regensválasztás céljából. Milán király ennél fogva a maga elhatározásából semmi körülmény között sem lehet regens; ha csak a nemzetgyűlés őt azzá nem választja meg. De az is kétségtelen, ha elég erősnek érzi magát, magához ragadhatja ismét a hatalmat és utólagos jóváhagyást kérhet a szkupstintól. Néhány barátja ennek megfelelőleg egyenesen azon álláspontot foglalja el, hogy Milán királynak teljes joga van ehhez, mert lemondását egyetlen egy miniszter sem jellezte ellen s így a alkotmányjogi szempontból érvénytelennek tekintendő. Sokan odáig mennek, hogy azt sejtetik, hogy e mulasztás szándékos volt s azon ozébből történt, hogy Milán királynak nyitva maradjon az ut a trónt ismét elfoglalni. A való tényállás azonban az, hogy senki sem tudja, mi van tulajdonképen Szerbiában készülében. Egy hónappal ezelőtt Milán király tényleg nem foglalkozott azon szándékkal, hogy mint uralkodó tér vissza Szerbiába, sőt ezt határozottan mint illoyalitást tekintette; de azon időben a volt király abban az erős hitben volt, hogy a regensek meg fogják tartani a köztük és közte létrejött megállapodásokat fia nevelése tekintetében. Midőn azonban az az aggodalom állott elő, hogy e megállapodásokat a regensek meg fogják szegni s ennek lehetőségét Milán király előtt valaki felvetette, Mi-

szelba vett m e s d r e n d ö r s é g i t ö r v é n y megalkotása alkalmán a községek bizonyos esetben alárakodási joggal ruháztaassanak fel. Az emlékirathoz a közgyűlés hozta járult.

Az 1887-diki közgyűlésen kitűzött 300 frtos pályázatra 11 pályamunka érkezett be, de abszolút becsú má nem találtatván közölték, a jutalom nem adatik ki, hanem 500 frta fölémelve, a pályázat újból kitűztek 1891. május 3. határidővel. A pályázat tárgya oly má, mely a jegyzőnek a társadalomban kifejtendő tevékenységét van hivatta megvilágítani.

A közizgatás reformjának küszöbén B a r t a László fővárosi tanácsjegyző indítványt tett egy emlékirat szkesztésére, a melyben a községi jegyzők kívánalmait, a minősítés emelését, a fizetések gyarapítását s a b. nyernének kifejezték.

Ez indítványt laposán H u s z k a y Bálint helyesléssel fogadott beszédben nyilatkozott az állami közizgatás mellett, melynek megnyilatkozását örömmel várja. Szükségének tartja még a községi közizgatás államosságát is. Sűrgőti a független közizgatási bíróság behozatalát. A szogabirói állást megszüntetendők mondja és úgy véli, hogy a járások kisebb körökre osztva, ezek igazgatása egy-egy ember kezében összpontosíttassék.

A közgyűlés az emlékirat szerkesztésére B a r t a László, S z e g e d i Albert, J a m n i s k a J a j o s és H a s s k a i Bálint tagokból álló bizottságot küldte, a mely előzőleg meg fogja halgatni a vidéki egyletek véleményét.

B a r s m e g y e községi jegyzőink indítványára elhatározta a közgyűlés annak kieszközölését, hogy oklevéllel nem bíró segédjegyzők helyettes jegyzőknek ne legyenek alkalmazhatók.

Örömmel vették tudomásul, hogy Csik-megye, valamint Szolnok-Dobokamegye jegyzői egyletei az orsz. egyesületbe belépnék. Végül megajelték a választásokat. K u n c s e z Imre elnök lemondását nem fogadták el és őt újra egyhanglúan megválasztották elnöknek. A leköltök lettek: J u h o s Ferenc és S e h i l l e r L. Pót-főjegyző: B a d i m e e s k y Ferenc.

A közgyűlés erre véget ért.

KÜLFÖLD.

A francia választások. A vasárnapi francia képviselőválasztások eredményét az európai sajtó egészben oly szellemben itéli meg, mely teljesen megfelel a lapunkban kifejezett nézeteknek. Mindenütt úgy fogják fel a helyzetet, hogy a közlérszági eszme győzött s a republikánusok többsége elég nagy arra, hogy minden monarchista kísérletet megüszítsen, de nem elég egyseges és egyetértő arra, hogy állandó és szilárd kormány teamaradást biztosítsa. Bécsi officiózus körök nézete szerint az eddigi siláltság a francia képviselőházban tovább is megmarad s külsőleg F r a n c i a o r s z á g e s u t á m i s k e p t e l e n l e s z n a g y o b b a k e z e s e r a K ü l f ö l d i l a p o k a z o n t é n y t m a g a t, h o g y a v a l a s t á s o k e g e s z s a v a r t a i n a f o l y a m o t v e t t e k, a n n a k b i z o n y t é k a n t k e k i n t, h o g y a b o n l a n g i m u s h a n y a t l ó f é l b e n m e r t, h a b e f o l y á s s a l e n n e a t ö m e g e k r e, b i z o n y a r a r e n d s z a v a r a s o k r a h a s z n a l t a v o l n a f e l. L a p j a i h e t e k ö t a h i r d e t t e k, h o g y h a v a s a r n a p r o s s z u l m e g a d o l o g, u g y a z e g e s z o r s z á g b a n, d e f o l e g P á r i s b a n i s z o n y u s z a v a r g á s o k l e s z n e k. R o c h e f o r t a z „I n t r a n s e i g a n t”

az álom hiányzott. Gyönyörű holdvilág, minden állomásnál víz-esőngés; végre hajnal felé szenderegés. — Homoródon kocsira szállás és dél felé érkezés Fogarasra.

Ott a főispánnál, H o r v á t h M i h á l y n a l v a r a z e b é s g y ű l ő s s e z a v a d á s t á r s a s á g. V a l ó s z i n t l e g G y u l a i s z o t t l e s z. „V a l ó s z i n t l e g” h a n g u l y o z z a A l d z a i, m e r t n e m e p p e n b i z o n y o s. D e m é g i s! A t ö l t ö z é s k ö z b e n é r k e z i k a h i r, h o g y G y u l a i s m e g é r k e z e t t é s i t t v a n s h o g y r ö g t ö n e b é d u t á n i n d u l n u n k, m i n d e n p i l e n e s n é l k ü l, m e r t „G y u l a i g y a k a r j a.” H a G y u l a i g y a k a r j a, a k k o r m e g k e l l l e n n i, j e g y s e m K á l l a y A l b e r t, a k i a t t ó l a p e r c s t ö l k e z d v e, a m i n t F o g a r a s h a t á r a t á l l é p i, o s a k e g y a k a r a t o t i s m e r, a H o r v á t h G y u l á t. E s v a l ó b a n, i t t H o r v á t h G y u l á v l a z s z e m b e n, n e m o s a k a z e l l e n s z a g t ó l é s, h a n e m m é g a k r i t i k á n a k l e g e n y h é b b f o r m á j a i s v a n z á r v a. A l e g z e r é n y e b b m e g j e g y e z é s G y u l a p a r a n a s a v a g y i n t é z k e d é s e e l l e n, e g y e n c s e n a l á z a d á s n a k b é l y e g y e l b i r n a. M i n d e n k i g o n d o l h a t ó f e l e s z j o g i t t H o r v á t h G y u l á b a n é s s p o n t o s u l; ó m a g a a f ö l d f ö l t t i s o r s, m e l y a f ö l d ö n j á r. M i n d e n t a z u n j o z o k n a k, a k i k e l ő z ő r v a n n a k i t t a k i k G y u l á t o s a k e l e t a p r ó é s a l d e r e n d e l t h e l y e z e t e i b e n i s m e r i k (m i n t p e l d á u l a f ő v á r o s i v a g y a p a r l a m e n t i v i s s o n y o k k ö z ö t t), K á l l a y A l b e r t a p r ó r a m e g m a g y a r á z z a s ó v a i n t i ö k e t a z o n á l l é l v é l e m é n y n y i l v á n t a s n a k m i n d e n k i s e r l e t e k e l. G y u l á t a n 2 ó r a k o r a f ő i s p á n f é n y e s é s v e n d é g z a r t o t s z a l o n j á b a n m á r a z e g e s v a d á s t á r s a s á g e g y ű t t v a n.

Megtörténnek a bemutatások. Mint szent László a maga seregéből, úgy válik ki egy fejjel mindenki közül báró S e n t k e r e s s z t y P á l; a z e m b e r i n k á b b h i n n e, h o g y ő v e s z i v á l l a r a s z i k l i k á t, s e m i n t h o g y ő f o g a s z i k l i k á n k u z s n i s e r g e u t á n, O t t v a n B e t h l e n G á b o r g r ó f é s m e l l e t t e a z ő h ű e s z a s z, a z ő r e g V a c s e m a n. B e t h l e n G á b o r u g y b e l e v a n s z e-

nyes szolgálati időt világosan megszabja.

Altalában ama jelentékeny könnyebbségek, miket ezikkiró, a hadseregbeli önkénteseknek szemben, ama honvéd egyes önkénteseknek ígér, a kik tényleges szolgálatukat a folyó évben kezdik meg, nem lehetnek. Ez jó lesz tudni, mind az érdeketlét egyes önkénteseknek, mind a — „Katonai Lapok”-nak.

Községi és körjegyzők közgyűlése.

Budapest, szept. 25.

A magyarországi községi és körjegyzők egyesületének közgyűlése ma kezdődött meg az új városkai tanácsotermében. A közgyűlés legelsőkésebb mozzanata az a határozat volt, hogy a emlékiratot szerk-szítessék, melyben a közizgatás küszöbén álló reformja alkalmából kifejezt adnak a községi jegyzők kívánásainak. A közgyűlésen, melyen K u n c s e z Imre török-asentmik-lósi jegyző elköltött, 39 megye képviselőtől 97 kiküldött vett részt.

A z e l n ö k megnívítójában első sorban részvétellel emlékezett meg a beteg egyleti főjegyzőről, V á g o F e r e n c z r ö l. E z u t a n j e l e z t e a z e l n ö k a m u l t é v i k ö z g y ű l é s ó t a k ö z i g a z a t á s t e r e n f ö l m e r t ű t u j a b b m o z z a n a t o k a t. J e l e n t e t t e, h o g y a m u l t é v i k ö z g y ű l é s h a t á r o z a t a i v e g r e h a j t a t t a k. A z 1 8 8 8. é v i p n z t á r s a m a d á s e s e r i n t a z e g y l e t i b e v e t e l e k 6 2 6 3 f r t o t, a k i a d á s o k 4 4 3 4 f r t o t, a m a r a d á v n y 1 8 2 9 f o r i n t o t t e t t e k k i. B e j e l e n t e t t e e z u t á n a z e l n ö k i, h o g y t e k i n t e t t e l e l f o l g a l t e a g a r a a z e l n ö k i á l l á s r ó l l e k e l l m o n d a n i a s z a z t j ö v r e s e m f o g a d h a t j a e l t ö b b é. A j e l e n v o l t a k e l é n k e l j e l e n t e s k i s é r t e k a z e l n ö k, m e g u j t o t t, f i g y e l e m b e s e m v é v e a m e g t ö r t é n t l e m o n d á t.

A napirend előtt megalakították a mai tisztújításra a kijelölt bizottságot M ő z e s M i h á l y b o r o s s e b e s i j e g y z ő e l n ö k l e t e a l a t t.

Elhatározta a közgyűlés, hogy az egyleti lapfelügyelő bizottság az egyleti közlönynek nem csupán szellemi, hanem anyagi életére is befolyást nyerjen és tekintettel az egylet anyagi állapotára, a szerkesztő fizetését 600 forintra redukáltassék. Továbbá elhatározta, hogy a hátralékos tagdíjak behajtása ozéjjából szigorúbb intézkedéseket fognak életbe léptetni.

A z o r s z k ö z p j e g y z ő i á r v a h á s a l a p j á n a k k e z e l e s e t e r g y á b a n b o s s z a b v i t a k e l e t e z t e k. S z e g e d i A l b e r t s a j n á l t á t f e j e z t e k i a f ö l t t, h o g y a v a l a s t m á n y a m u l t é v i k ö z g y ű l é s á l t a l n y e r t m e g j e z t á t n e m t e l j e s i t t e z t e a p e n z t á r k e z e l e s i s z a b á l y z a t o t m é g m á i g s e m k é s z i t t e t t e l K u n c s e z e l n ö k e r r e a z t a v a l a s t a d t a, h o g y a s z a b á l y z a t k i s e m d o l g o z h a t o a d d i g, m i g n e m t ö r t é n t m e g á l l a p o d á s a z i r á n y b a n, v a j j o n a z á r v a h á z i g y ű j t é s e k a k ö z p o n t b a n e r y ű t t e s e n, v a g y p e d i g a m e g y e i j e g y z ő i e g y l e t e k e z e l t ö n t i v e k e z e t e s e n e k. D o r m a n I m r e. K a c s ó P á l, S c h i l l e r L i p ő t é s m a s o k f e l e z o l l a s a u t á n t u l n y o m o t s z ö t ö b b s e g g y e l e l e h a t á r o z t a k, h o g y a z á r v a h á z i a l a p o t a k ö z p o n t b a n f o g j á k k e z e l n i é s a z a l a p s z a b á l y o k k i d o l g o z a s á r a b i z o t t a g o t k ü l d e n e k k i D o r m a n I m r e, H e r t e l e n d y G y u l a é s B r u c k n e r F e r e n c z t a g o k b ó l.

Elfogladták ezután a jövő évi költségvetést mely szerint a bevételek 3769 forinttal, a kiadások 1610 forinttal irányoztatnak elő.

Felolvastatták a k o r m á n y h o z i n t é z e n d ő e m l é k i r a t, m e l y a z t a k é r e l m e t t a r t a l m a z z a h o g y a

jót hogy 7000 lánnyi magasban nem fogja-e kezével is pótolni lábait, de azért föl fog menni 8000 lánnyi magasra. De a szervevadászatnál nem igaz, hogy forma dat esse rei. Mert a ki egyszer a sziklákon járt-asó díletes magasban és látta, a szergőt négy kormén állani, ökolny csucon, az vízszavágyik oda, szembe száll minden veszedelemmel. A két vakmerő szédülte közt mint egy szuvarén lépdél Kállay Albert, aki lenéz a legnagyobb mélységeket, és flegmájából ki nem hozza sem meredély, sem szergelát.

Mintha egyenesen Dickensnek valamely regényéből lépne ki bevégzett és perfekt kikészített angol humorávról, melyet nála egyenletesen szolgál az élce, a gondolatlót kezdve a hangzulyig és hanghordozásig. S meg van benne a humornak legfontosabb alkotórésze: a komolyság. Mindig komoly és kimért; de a komolyság alatt a tréfás Puck összes jókedve a pajkossága együtt lakik. S mig Aldzai az ötletek s tréfák mezején a világ legnagyobb pazarlója, addig Kállay Albert a legtakarékosabb. Aldzai a természet gyermeke; Kállay megtetsztült műforma. Így a helyzet rögtön kiderül; az idő gyorsabban repül, mint a gyoravonat. Fővel hogy egy perces se vesszen felhasználatlanul, — s ezért megkezdődik rögtön a tarokk. Kolozsvarótt az utasok tömege növekszik. Egy jószágos öreg román utas (a kit Aldzai elnevez Catargunak) már azt hiszi, hogy legalább kinyujtósáthik éjszakára, midőn a harmadik csejnetére valamennyien az ő kupéjába szorultunk. Erdekes megfigyelési tárgy és lélektani studium Kállaynak, a ki ha nem tud románul, de az öreg romának minden gondolatját megérti. De Aldzai diplomáciaja meglepő. Az állomásfőnökkel gyors ismeret-éget köt s Apahidára egy egész úres kocsit van ígérve. Uvegassalonnal, két halóteremmel. Ugy is történt. Az öreg román hálás és boldog pillantással vett búcsút tőlünk. — Meg volt minden, csak

tudósításait és körleveleit rendesen a magyar nyelven küldi, csak a német lapok számára az külön német tudósítást. Egy ilyen jutott t e v e d e s b o l az expediciójánál a nagybecskereki ipartestületnek szánt borítékba.

A temesvári vásár és a hadtestparancsnok. Ambar Temesvárt a Szt. Mihályi vásár csak östörtökön kezdődik, mégis eddig szokás volt, hogy a vásári látogatók már szerdán felállják sátraikat, hogy a vásár első napján készen legyenek. Szerdán reggel mint rendezés, számos fizetemes fardosított a sátor felállítására, midőn váratlanul a vadászati hadtestparancsnok a vásártérre megjelent és az öltözöttekkel a vásártérről elutasította, mások az indoklással, hogy a vásár csak minden nap kezdődik, Akaratának erősebb érvényt szerző, a vásártér katonasággal elzártatta.

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától vett ártasítás szerint a f. évi október hó 1-jével életbe lép menetrend a jelenleg érvényben levő menetrendtől csak esemény mérvben tér el. Ezen változások a következők. 1. A budapest-brneki vonalon a Bta Torbágyról Budapestre közlekedő 27. számú, "avábbá a Budapest és Bicske, ill. Ónandap és Vasárnapokon Komárom-Ujcsóny között közlekedő 28 és 29. sz. omnibuszonat forgalma megszűntetettik. 2. A Szombat-hely-gyánfalvai vonalon a f. évi augusztus hó 1-től közlekedő 613. és 614. sz. vonat nem fog közlekedni. 3. A Szombathely-pinkafői vonalon a jelenlegi 3513. és 3514. sz. vegyes vonatok helyett az új 3515. és 3516. sz. vonatok fognak közlekedni. A 3515. sz. vonat indul Pinkafőről d. u. 5 óra 21 percek, érkezik Szombathelyre este 8 óra 33 percek, a 3516. sz. vonat indul Szombathelyről d. u. 5 óra 13 percek és érkezik Pinkafőre este 8 óra 38 percek. 4. A budapest-hatvan-rattkai vonalon a 103 és 104 sz. gyorsvonatok a téli évad alatt nem Stubnya-fürdő megálló helyén, hanem Stubnya állomáson fognak megállni. A személynáladási Kőrömszabánia és Stubnya közötti 187. és 194. sz. tehervonatokkal megszűnik. A kassai 203. és 204. számú személyvonatok "Benyó" megállóhelyen csak feltétlenül, azaz, ha utasok ott fel- vagy leszállást akarnak, fognak megállni. Budapest és Gödöllő között a 121., 122. 123. és 124. sz. külön omnibuszvonatok forgalma f. évi október hó 1-től és az Únnepe-és vasárnapokon közlekedő, Budapestről déli 12 órakor induló 120. sz. omnibuszvonatot f. évi október hó 15-én bezárólag megszüntetettik. 5. A brassói-pretoldi vonalra az 301. és 302. számú gyorsvonatok csak f. évi november hó 15-ig beszárólag fognak közlekedni. 6. A mátrai vasút kis-terenne-káikáposinai vonalra az 4313. és 4314. Kiszálási és Szabolc-Taskony közötti pedig a 4315. számú vegyesvonatot forgalma megszüntetettik, ellenben a 5. 13. számú vegyesvonatot nem Szabolc-Taskony, hanem Kiszálási-ról fog indulni és pedig reggeli 5 óra 48 percek, 7. Az újvási-áraszói vonalon a 4016-dik számú és a szolnok-szentsei vonalon pedig a 3514-dik számú vegyesvonatot megszüntetettik Szolnok-K. Szt.-Márton között csak egy módosítást szenved. A 4016. sz. vonat indul Újvásról este 6 óra 56 percek, érkezik Áraszóra este 8 óra 16 percek, a 3514 sz. vonat indul Szolnokról éjjel 3 óra 37 percek, érkezik Kun-Szt.-Mártonba reggel 6 óra 57 percek. 8. A budapest-balgárdi vonalon az 505 és 506 sz. gyorsvonatok nem Pétervárad állomáson, hanem Péterváradnál megállóhelyen fognak feltétlenül megállni. 9. A dombovár-zákányi vonalon a jelenlegi vegyesvonatot megszüntetik gyorsított személyvonatokká átváltottatnak és Dombovárról közvetlen csatlakoznak a budapest-dombovári vonal napali vonatához, Zákányban pedig Fiume felé és felől a Zákány-fiumei vonal új 3 és 4. sz. személyvonatokhoz. Ez által Budapest és Fiume között Dombovár-Zágrábon át egy újabb összeköttetés létesítetik. Zákány és Dombovár között a jelenlegi személyvonatot menete lassították és mint 111 és 112. sz. vegyes vonatok fognak közlekedni. A Zákány-fiumei vonalon Zákány és Fiume között az új 3 és 4. sz. személyvonatok fognak forgalomba helyezettetni, melyeknek Budapestre, illetve Budapestre Dombováron át közvetlen csatlakozásuk lesz. A jelenlegi 11 és 12. sz. vegyes vonatok csak Zákány és Zágráb között fognak közlekedni. Továbbá Zágráb és Károlyváros között az új 18 és 19. sz. vegyes vonatok fognak naponta közlekedni. Végre a jelenleg Fuzine és Fiume között közlekedő 13 és 14. sz. omnibuszvonatok 15 és 16. sz. alatt csak Buceari és Fiume között a kedvező idő tartamára és csupán Únnepe-és vasárnapokon fognak közlekedni. 11. A Szabadka és Palos között közlekedő 713, 714, 715 és 716. sz. fűrdő omnibusz vonatok forgalma f. évi október hó 1-től megszüntetettik.

A fillozera fellepté már H.-M.-Vásárhelyen is megállapították, az ezért a város határára a szokások zárt elrendelést. Kihágás. Tegnapelőtt éjjel Geblé János szigmundházi lakos Domjén Miklós korcsmájában mulatott, s alaposan leitta magát. A korcsmába érkezett plajás csendre intette a dorbezőlőt, a mire Geblé azszal felelt, hogy a törvény éret kikötte a korcsmából, s ez ezé közben karját törté. A bíróság megindította mára a vizsgálatot.

Tél — öszel. Egy gazdától kapjuk a következő reflexikat: Azt "három kovás ember emlékszik hasonló napokra, minők a múlt héten voltak. Hogy máskor is előfordult szeptember hónap pár hónap, sőt Szt.-Mihályra duránk is volt, ezt sokszor tapasztaltuk; hanem hogy 28-30 fok melegre csak pár napi esz; azután az északi szél olyan hideget hozzon, minők a múlt héten volt 15-től fogva 20, így a

hőmérsékletet 6-8, reggel pedig 9-11 fok melegre mutatott. Erre bizony kevés példa van az utóbbi évtizedben! Egészén benne voltak a télben; fölvoznak fagyjálól északi szél miatt még a téli ruhákban is dideregtek az emberek. A kalyhák még rendbe sem voltak hozva, nyárfaköze fűteni kellett! Igen! Szeptember hó 16-án átleni, s ki tudja, nem tart-e — kevés félszakai tással — május hó közepéig, mint az máriálunk szokás! A kukorica, burgonya nagy része még nincs betakarítva, a répa a földben; a szőlő a tőkén, mert csak itt-ott szüretelték le a rothadtját; s ily időszakban nem látjuk szivesen a hideget, mikor még annyi a munka a mezőn. Most kezdtek a vetéshez; azelőtt meleg, langyos esés napok, ma ködömben végzi a munka dolgait a szántóföldön. A szüretelés közlöt reményeket is nagyon leszállította ez az időjárás, mert a fekete szőlő ma is erőtelj; eselőtt ezért nem főpáldhatt, mert utcaszót forraság volt hánokját át esz ütköz; ma meg azért nem, mert idejében megjött a hideg, midőn legjobban kellene érniek a fűrtőknek. Tehát az ideji bor minősége, különösen lapályos helyeken, új szőlőkben s hol a fekete isjt termel, nem fog megfelelni a várakozásnak. Várti a szürettel, hogy megjönjön újra a meleg napok, s a fűrtök megérnek — ez sem lehel; mert szőlőnk nagy részében az erős viharok ugy eszre korábban a szőlőbőjtet, hogy a közelebbi eszökre beállt a rothadás. A nagy hideg után pedig esztörtökön viradóra ismét szakadt az esz, és esett egész nap! s így a szürettel várni alig lehet! A kiknek tehát ó boruk van előadásra, jó lesz, ha várnak vele, mert az ideji must-ban nem lesz meg a kellő ezokortartalom a legtöbb helyen. A korán jött hideg — még akkor is, ha meleg időt jönnék rá, — már is sok kárt tett, mert a fejlődés: gátolta a még kint levő veteményeknek úgy, mint a szőlőkben. Egy heti dermedés hideg idő sok akkor, mikor még szeptember közepén voltunk s a gazdának különben esz sok örtlíni valója az 1898-ik évben! . . .

Szűret. Biharmerye törvényhatósági bizottsága a szűret határdejét f. é. október 14-ére tűzte ki.

Temesmegyei hírek. Berégszón meggyözve f. hó 24-én Popeszkú Aurél vármegyei alszámvevő választottot meg. — O h á b a F o r g á c s o n gör. kel. lelkes háza legett valószínűleg gyújtogatás folytán. — T e m e s m e g y e b e n a sertés-orbánok, lépene szájj- és körmösfajás több közegében jiszto Mérvben uralg. A sertés-orbánok különösen S z a k á l h á z á n nagy pusztítást visszégbe, az ottani sertés-állományban. Rövid idő alatt 36 megbetegedési eset fordult elő és 17 db sertés hullott el. Feiler Alfréd tő vármegyei állatorvos a vett értesítés után azonnal a helyszínre ment és a legbizorabb óvintézkedéseket fogantatva vette U j a r a d o n a Zselénkyi Róbert gróf birtokán levő szarvas marha-állományban a lépene lépett fel. Eddig azonban csak egy esetben konstataáltak a járvány fellépését. — Z s e b e l y e n a szájj- és körmösfajás fellépését konstataáltak az állatorvos.

Egy végzett főrealista — szabad óráiban — c o r r e p t i t o r n a k alsóbb osztályu realiskolai tanulókhoz ajánlkozik. — Hol? megmondja a kiadóhivatall

NAGYVILAG.

Irtóztató családi dráma. Odesszából írják: E hó 19-én borzalmas családi dráma történt, mely az egész lakosságot fölzöngelt. S a n s e R o b e r t az itteni Richelieu gymnásiumban volt alkalmazva. Sause 34 éves és születése ország volt. Négy évvel ifjabb nevével, négy gyermekével és hat koszosával Gnatovszki kereskedő házának harmadik emeletén lakott a legrendesebb viszonyok közt. Az emittet napon Sause tanár este 6 órakor eltávozott lakásáról. Ejjékkor még nem tért vissza. A tanár neje nyugtalanodni kezdett és sógor-nőjevel elment keresni férjét a negyedik emeletre, hol a tanárnak még két kis dolgozó-szobája volt! Sause az egyik ajtó sarkán lögött elletlenül. Főlakasztó magát: A szerencsétlen tanár neje a rettentés hárvánára megörült. Gyorsan lerohant a látványemelti lakásba, megragobott egy őles kést és három fiacskájának elmettette vele a torkát. Azután az erkölyről leugrott a kövezetre s ott összezúzott tagokkal kefe maradt. Az anyát egyik kis fiával, ki még életben volt, a kórházba szállították, a holtesteket pedig a halottszobába. A negyedik gyermek, egy hét éves leánya ugy szabadult meg a haláltól, hogy füveit jaigatásán megrémültve egy szekrény mögé bujt. Hir szerint Sause tanár azért lett öngyilkossá, mert az iskola igazgatója kijelentette előtte, hogy német származása folytán nem maradhat az intézetben.

Albrecht főhercege spanyol utja. A l b r e c h t f ő h e r c e g e a j ö v ő hét folyamán Madridba indul Mária Krisztina spanyol regens-királyné látogatására. A főhercege oda utaztában néhány napot inkogitában Párisban szándékozik tölteni, hogy a világhírlíjtást megtekintse. Az egész gaztó három hetet fog igénybe venni. S e h l o i s n a g b a r ó főudvarmester, S e h o n a i e s z r e d a s H u b e l d r e s d o r o s s é s z m r e o s t n y i őrnagy szúrnyegbő kísérik a főherceget Spanyolországból a főhercege egyenesen Arcoba megy, a hol valószínűleg karcsonyig marad.

A japáni áradásokról a "Newyork Herald" azt írja, hogy Japán délnyugati részében, Kiri tartományban t i z e r e n é l több emeletrelett ettett áldozatul a borszót vizár T ö b b v á r o s e g e s z e n e l t ú n t a föld s z i e n é r o l, sok pedig romhalmazzá változott! A katasztrófa okát az augusztus hó uagy eszésköiben kell keresni, melyek hó

vetkeztében a Kinogava, Kidakagván és Kiookum folyók megáradtak s a gátoikon keresztul törték. A két korülből 1 millió 200,000 font sterlingre, tehát majdnem t i z e n ö t millió forintira tehetó.

A czár étvágya. A czár most nem országra éhes. Hany a mit gyomra megbír, az valóban bámulus. Fredensborgban reggel 9 órakor reggeliz elször. még pedig sonkát lágy tojást, egy szelet roastbeef és egy tojaslepenyt. A villásreggelt 1 órakor tálalják fel neki. Tyuk levessal kezdődik, melybe három tojás sárgáját verik a czár kedvenoz kokinkhinai tyukjaitól. Borjussal, hideg sult, egy d-raud valpesenyé és saját maga által főgtt hűd, vajban párolt főzélek, sütmény, melyet a sajt tróbrókósné feljegyvelet alatt készítnek. A díj 20 óra, még két csésze fekete kávé következnek utána. Két óra tájban a czár egy tál tejben főtt rizst eszik. Ezzel kibírja az esti 6 órakor tált ebédig. Mindebből kitetszik, hogy a czár jó egészségnek örvendő! jó kedvű és étvágya kitűnő. Ugyan mire fájhat még a fogá ilyen étvágy mellett?

A király vadászéletéből több apróságot beszélt el a "Linzer Volksblatt." Az isehli környéken szivesen tanyázott mindig a király és nagy passzióval járt a zergék után. Nem egyszer tilt a király vidász-társaságával a langweili korcsma X. lábu asztalánál kedélyes társalgásba merülni. Megtörtént egyszer, hogy egy favágó lépött ugyanekkor a korcsmába és egyszerű közönséssel leült egy trósen maradt helyre, nem is sejtve, mivel til egy asztalnál. Kedélyesen pipára gyújtott s csak akkor hült el, mikor hallja a "Majestät" megszólítá-esokat. Ki akart menekülni a szóból, de a király elfogta és jó ideig társalgott vele, rendre kivallatva, volt-e katonas, hol szolgált, milyen háboruban járt. Végül a favágót, a ki csakugyan régi kizsoltgált katona volt, megragolták. Néha vesélyekkel is jár a vadászat. Egy ízben a király Neubacher nevű kedvenó vadászát feljárja a sziklák, midőn a vadász egy fűtágyes esz sziklafal alatt vadász zergét vett észre. Figyelmestette rá a királyt. „Hissen nem lehetem le", mondá a király. A vadász ezt az inditványt közléstatta meg: „Engedje meg felség, hogy megfogjam a kabatja gallérját s felségged akkor löhet." A király mosolyogva beleegyezett, s megjegyzté: „De aztán jó megfogja, Neubacher." A király áthajolt a sziklafalon s csakugyan lelőte a zergét. Barátságosan megköszönte a vadász fáradságát a kinek a szó teljes értelmében közében volt az élete.

Aszali hercege-nevelés. Erdésen írja le az „O s t a s L o y d" azt a módszert, a mely szerint a mandzsuk császárjának fiait nevelik. A hercegek nevelése, szenie koruktól fogva rendkívüli szigor. Naponta reggel négy órakor kelnek, az első tanóraban a kínai iradalommal foglalkoznak, melyben nevelőjük oktatja őket. Minden ilyen „oszászát" diák mellett nyolc más diák van, a kiket mandzsuk nyelven „ha-hao"-knak hívnak s kik ugyanezen nevelésben részesülnek, mint a hercegek. Ha megessik, hogy az utóbbi részölzöl valami körüljárásra, előveszik a ha-hao-ukat és irtgalmatlanul elnádrágojják őket; ha viszont a hercege diószert érdemelt ki, akkor a ha-hao-ukat dícsérik vagy jutalmazák meg. Ha valamelyik herceg makacsul lustálkodik, felvesztik osászari apja elé, a ki egy eunuch által derekasa megpofoztatja a kis enséget. A kínai iradalom után a mongol s a mandzsuri és tagutt nyelvekben oktatják a hercegeket. Ezek után vivás, torna és ijszás következik. Erre a fűrés több külön tanár van alkalmazva. A óriál hercegeknek akár szellemileg, akár testileg, de egész nap foglalkozniük kell. Este korán mennek ágyba. Tizenöt éves korukban véget ér a nevelés, s akkor kénytelenek megösmüni, akár akarnak, akár nem.

Bismarck kutyája életveszélyben. A német birodalmi kancellár hű kísérfője "Tyras" csaknem szörnyü halállal múlt ki az árnyékvilágból. A napokban a fridrichsruehi pályaudvaron gardája mellől észrevétlenül eltűnt s az indulásra kész volt nálad futkosott. Bismarck a szokott módon fűtvetett, mire Tyras bámoló potaja hirtelen előbukkant a vonat ikeréke kösül. A kancellár megijedt, mert már a vonat kerekéi csendesen megmozdulnak. Most már hangosan magához parancsolta kutyáját; ekkor Tyras megugvány a dacosságot, hizelegve közeledett Bismarck felé. A pályaudvar közönsége és maga Bismarck is jót nevette "Tyras" veszélyes kalandján.

Fonográf és német császari pár előtt. Edison legnevezetesebb találmányát a napokban este mutatták be a német császari párnak a potsdami új palotában. A fonográf bemutatását W a n g e m a n, Edison helyettese végezte, a kit a földvar, nesteri hivatal táviratilag értesített, hogy a császari pár látni óhajja a fonograft. E felhívásnak megfelelőleg Wangemann este megjelent a potsdami palotában és a készlőket felállította az egyik nagy terem ben. Nyolc óra után, aig hogy Wangemann előkészületet befejezte, megjelent a császár és röviddel azután a császárné is. A fonográf először ü d v o z l o b e s z e d e t t tartott az uralkodó párhoz, a melyből elmondta, hogyEdison föleg azért hozta Berlinbe, hogy a császárnak bemutassa, mert az Edison laboratoriumában sok német van alkalmazva; továbbá, hogy magába fogadja Bismarck és Moltke hangját. A fonográf a beszédet a császár éjtetésével végezte. Az, után eladott e y résztlet a császár kedvenöz indulójából, a "Herzog von Bradswig"-ból; továbbá eljátszotta a Radetzki-indulót és Lisztnek egy rapsodiáját, melyet Riesler, a párisi konzervatorium pályanyertes növendéke zongorázott bele. A császár kifejezte azt az óhaját, hogy

egy orgona szólót szeretné hallani, mire egy lapot vetett a fonográf hengerére, melyen V i d o r párisi organistától egy Bach-féle fuga volt megörökítve. A császár meg volt lepette ártól, hogy a fonográf mily tisztán és értelmesen adja vissza a hangokat és részletesen magyarázhatta magának, hogy a találmánynak mily sokoldalu alkalmazhatósága van a gyakorlati életben. Nagyon érdeklődött kivált azért, hogy a fonográf a nyelvitantásban mily fontos szerepet játszik, mert ezental a növendékeknek könnyebben lehet tanulhatni a helyes kiejtést. Tíz óra után tartott az előadás; a császár tudtára adta Wangemannnak, hogy még egyszer meghívják Potsdamba, a mikor a császár, a császárné és a trónörökös hangját fogják megörökíteni a fonograflban.

A tanuló makacsul tagadta azt, hogy szivarozott volna. „Látta a mult szombaton délután a kisiskolott modonyt?" — kérde az osztálytanár. „Látam, de . . . . "A szerencsétlenség szinhelyét lelényképeztek és ön ott látható a fényképen szivarral a szájjában! Tagauja-e még, hogy szivarzott?" — "Csakugyan? Akkor hát nem tagadom."

Főnyekpözés használja. A nemrég Düsselldorban történt vasuti szerencsétlenséghez derült történet fűződik a ottani gimnázium egyik tanulóját szivarzás miatt.

Rövid hírek. U j a b b m e r é n y l e t hírt jelentik Olaszországból a cosental éisekre Rendeben a templom szolga ráölt és meg is sebesítette a lábán. A merénylőt elfogták. — A l l a n ó d u n a i h i d építéste; tervezik a románok, hogy a dobudraai részekkel biztos közeledést létesítsenek. — A z o r o z k o r m á n y u j b a b 5 0 0 m i l l i o r u b e l y i k o l c s o u t a k o r f o l v e n n i s a p á r i s i R o t h s c h i l d k e z s e g a l k u d o z i k. — A z a n g o l k e r e s k e d ó v i d o r a n e m i g e n f é n y e s v i l á g o t v e t e g y t u l o s í t a s, m e y s z e r i n t K e l e t - A f r i k á b a n, h o l J a n g o i, n é m e t é s p o r t u g á l i h a d i h a j ó k o s t r o m z á r á l v e t t e k a p a r t o k a t s m e g a k a r j á t t ö r n i a e u r o p a i t e l l e p e l s z e m b e n e l e n y e g e s n e g e r t ö r z s e k e t, a m i k e r e s k e d ő k l e g y r t é s l ő s z e r t s z á l i t a n a k a n e g e r e k n e k, p e r s z e j ő n y e r e s s e g e l.

Szinház.

Az aradi színház megnyitó előadására, mely holnap szombaton lesz, már a jegyek ma pénteken délelött 9 óra 61 12 ig és délután 3 órától 6 ig nyitva lesz; már eddig is szép számú előjegyzés történt a "Kendi Margit" előadására.

A megnyitó előadásra nem lesz külön parádé — allegoria stb. mint ez a vidéki színházalutalónak szokás, egyszerű komoly munkával nyílik meg a sasion. — A katonaszenek a színházalutalut énekes személyzetével több próbat tartott s e próbak teljes precizitással mentek végbe. — A magas szintalású katonaszeneke nem alkalmas az ének lágy kiserete mellé s e miatt új fűvő hangszereket készíttetett a színházalutal "diapason" hangolásra szentet. — Az első szinlap már ma pénteken szízesztatik.

Az évadéret az első előadással veszi kezdetét, a havi bérlet október 2-án.

Az évadéretre, a kik később s nem az első előadásból bérletnek, nem részesülnek azon teljes kedvezményben, mint a kik a szezon elejétől tartanak bérletet.

IRODALOM és MŰVESZET.

Uj zeneművek. Szeretem nem in nekem cím alatt megjelent egy csinosan kiállított "Tipegő" zongorára vagy énekhangra W e i s s e V i l m o s t. Illyen dalamos Tipegőt már régen hallottunk és az a zene kedvelők tetszését kétségkivüli hamar meg fogja nyerni. Ájánljuk a zenekedvelek közönség figyelmébe. Megjelent és kapható a budapesti zenemű kiadó hivatalnál Budapest-IV ker. : Károly utca 3 szám,

Szerkesztői üzenet.

T M h o z. Illyen rimok: száma-é-éba. el-hagya — nyomába, nem valami különösen emelkedő — kölcsönös allapul és egy irtózatot rimmel (szám-é-éba) véglol leszhat a papirkészítésben. — Jót nap a havasokból. A mint látja megkérdezték. Jó lesz az megzaklatásokkal. — Jean de Premieré. Udvözöljük a színházban első felekét és a régi barátot. Arról azonban nem tehetünk, hogy a megnyitást előtt olyan kevés hírt kapunk a színházból.

KÖZGAZDASÁG.

VEGYES KÖZLEMENYEK. A vetések állása. A földművelésügyi miniszteriumhoz szeptember 17-től 28-ig bezárólag beérkezett hivatalos jelentésekből a v e t é s e k á l l á s á r ó l a következőket közöljük:

T e n g e r i A Duna balpartján a törés vége felé jár, a kisebb gazdaságnál pedig már befejeztették; a termés által középserűnek mondható. Nyitra megyében a későn érő fajoknak der eszte. A Duna job balpartján törése itt ott befejeztették, idő előtt éret; nőhol gyengén, általában véve azonban középserűen fizet. A Duna-Tisza között a törés, mely kisebb gazdaságokban már elővázeltett, nagyobb birtokoknál a gyakori esözés miatt többször megakad, az eredmény minőség e nézve általában kielégítő, mennyiségre közepes. A Tisza jobb partján törése és betakarítása nagyobbára bevégeztették, középserű, helyenkint jó eredményvel. A Tisza balpartján behordása javában folyik, a hozam — bar itt ott igen gyenge — által jó középserű. A Tisza-Maros szögén mennyi-

segre elég jó termést adott ugyan, a minőség azonban nem mindentüti kielőgő, a szem sok helyen hiányosan érte be. Az erdőnyi vármegyékben a törés legtöbb helyen kezdetét vette, a betakarítást azonban a beáloított esözés akadályozta. A korai fajok általában középserűet adnák, a későn érők a hideg idő miatt sok helyen csak takarmánynak vághatók le.

K e r t i v e t e m é n y e k. A Duna bal és jobb partján a káposzta igen kevés kivétellel mindentüti gyenge, sőt silány; egyéb vetemény nem kielőgő. A Duna-Tisza között szépen felüdültek, a mostani hővöe időjárás miatt azonban csak lassan gyarapodnak. A Tisza jobbpartján fejlődőssükben visszamaradtak és csak gyenge hozamot visznek. A Tisza balpartján a káposztát nőhol rovar pusztítja. A Tisza-Maros szögén, valamint az erdőnyi vármegyékben is a káposzta, mely ez ideig igen gyenge volt, az utóbbi napokban telumesen javult: egyéb vetemények közepen telum.

B u r g o n y a. A Duna balpartján a szedés folyton tart, az eredmény a zengye és az igen jó között változik, általában pedig középserű. Ott is hol rosztermeztől tartottak az ássá kedvezőbbet ad. A Duna jobb partján szedése helyenkint befejeztették; gumója apró maradt, nőhol rothadt. A Duna-Tisza között a korai esözésben véve középserűt adott, a későn érő faj a jelenlegi kedvezőbb időjárás folytán javult s a korainál jobbnak ígérkezik; itt-ott már ezt is szedik. A Tisza jobb partján az esözések folytán szedése hátrállatva van, által kielőgő hozamot ad, gumója azonban helyenkint apró maradt. A Tisza balpartján középserűen fizet, legutóbb is javult. A Tisza-Maros szögén az eredmény különböző, által középserű. A még földben evők gyarapodnak. Az erdőnyi vármegyékben többnyire már kikerült a földből, közép-termetűt adott; a hol még a földben van, a legutóbbi időjárásból javult. Itt-ott rothadni kezd.

C s u k o r é s t a k a r m á n y r e p a. A Duna bal partján a szedés helyenkint, nevezetesen pedig Nógrád és Pozsony vármegyékben megkezdettük; az eredmény nem elégit ki, mert a gumó a száras nyár következtében apró maradt. A Duna jobb partján az utóbbi időben javult, középserű termést mutat. A Duna-Tisza között az ássás — minthogy a vidék legtöbb helyein a föld nagyon felözött — csak szóránnyosan kezdődött meg; a várható eredményesség által középserű, minőségre kielőgő. A Tisza jobb partján az esözések javult, részben már kiszedették; általában középserűnek mondható. A Tisza balpartján az utóbbi időben mindeinább javult, most már jó termést remélnek. A Tisza-Maros szögén, bár legtöbb meglohetösen javult, által mégis csak esélyki eredményre számíthatnak. Az erdőnyi vármegyékben apró maradt, a középserűnél jobb termést remélnék.

R e p o z e v e t é s e k itt-ott hiányosan keltek, most pedig a boállott hideggek miatt nem fejlődhetnek. Helyenkint a rovarok okoztak bennök kárt.

G a z d a s á g i m u n k á l a t o k. Az északi alá szántás és a vetés egyes vármegyék kivételével — hol v tulcsok csapadék miatt csak nehezen eszökölhető — mindentüti javában folyik, Buda és rozveteések szépen kikeltek.

Hivatalos árfolyam

a budapesti áru- és árték tőrszén 1899. év szeptember hó 25-én.

Magyar aranyárjárdék 4. sz.	100.95
Magyar papírjárdék 4. sz.	96.30
Magyar kelteti követő	—
Magyar kelteti vasúti államkötvény	99.75
Magyar kelteti vasúti államkötvény 2. kib.	117.50
Magyar kelteti vasúti államkötvény 3. kib.	112. —
Magyar földhermenentési kötvény	104.76
Magyar földhermenentési kötvény, szárdók	104.75
Tomas-bánati földhermenentési kötvény	104.75
Temes-bánati földhermenentési kötvény	104.75
R. M. S. M. földhermenentési kötvény	104.75
Horrát-áslavor földhermenentési kötvény	—
Magyar szőlőhermenentési kötvény	99.76
Magyar nyaromény-sorsjegy-kötő	108. —
Tiszasszabványozási és azegedi sorsjegy	128. —
Osztárk járdék papírba	88.50
Osztárk járdék ezütreben	4.75
Osztárk járdék aranyban	110.75
1890-iki osztárk	138. —
Osztárk-magyar bankkötvény	91.17
Magyar hitelbankkötvény	91.50
Osztárk hitelintézeti részvény	806.70
Cs. és ki. arany	5.67
20 frankos arany (Napoleon d'or)	9.45
Német birodalmi árka	58.35
London	119.70
20 mártás arany	11.67

Felelős szerkesztő: HUNDY ÁRPAD.

NYILTTÉR.

Köszönet nyilvánítás.

Az alulírottak sajtóiból eredő köszönetet mondunk mindazoknak kik szerellett gyermekünk Emma elnynta alkalmával kifejezett részvétel által fájdalunkat enyhíteni igyekeztek, szintugy köszönetnek nyílvánitjuk úrunk is különösen Schuster H. orvos urnak ki az ellunyitást betegségének egész ideje alatt a legnagyobb gondal párosult gyöngyűsége és lelkiismeretességgel gyógykezelté.

Arad, 1899. szeptember hó 26-án

Sonntag Lajos, kir. főmérnök és családja.

